

अस्ययोगस्यसाधनान्याह दंतानित्यादि दंढान्दैतैरवखंड्यावखंड्यागृह्यमाणानाहारान्चितयेत् आहारशुद्धौसत्वशुद्धिःसत्वशुद्धौद्रुवासृतिःसृतिर्लभेसर्वमंथीनांविप्रमोक्षइतिआहारशुद्धेर्मोक्षहेतुत्वश्रुतेः तथा तालुआधारं जिह्वांतत्राधेयां यथोक्तमीश्वरप्रोक्ते लंबिकोर्ध्वस्थितेगर्तैरसनांविपरीतगां संयोजयेत्सयत्नेनमुद्रासाखेचरीमतेति दत्तात्रेयः अंतःकपालविवरेजिह्वाव्यावृत्यचार्पयेत् भ्रूमध्यदृष्टिरप्येषामुद्राभ वतिखेचरीति भ्रुवोर्मध्येग्राणमवेक्ष्य ग्राणापानौसमौकत्वानासाभ्यंतरचारिणावितिचैतदेवोक्तं गलंजिह्वामूलादधोभागः ग्रीवातदधःकंठनालं ताभ्यांकंठकूपस्ततोप्यधःस्थितोलक्ष्यते तत्रधारणासद्यःफ लायलादभ्यसनीयायोगे विश्वासोत्पत्त्यर्थं तथाचसूत्रं कंठकूपेक्षुत्पिपासानिवृत्तिरिति भाष्यमपिआसामेकस्याःफलंयावन्नानुभवंतितावद्योगधर्मेनश्रद्धन्तेइति त्दयंत्ददयायतनं ब्रह्म त्दयबंधनंशतंचैका

दंतांस्तालुचजिह्वां च गलं ग्रीवां तथैव च ॥ तदयं चितयेच्चापितथा तदयं वंधनं ॥ ३७ ॥ इत्युक्तः समयाशिष्यो मेधावी मधुसूदनः ॥ पप्रच्छ पुनरेवमं मोक्षधर्ममुदुर्व
च ॥ ३८ ॥ भुक्तं भुक्तमिदं कोष्ठे कथमन्नं विपच्यते ॥ कथं रसत्वं ब्रजति शोणितत्वं कथं पुनः ॥ ३९ ॥ तथा मांसं च मेदश्च स्नाय्वस्थीनि च योषिति ॥ कथमेतानि स
र्वाणि शरीराणि शरीराणि ॥ ४० ॥ वर्धते वर्धमानस्य वर्धते च कथं बलं ॥ निरोधानां निर्गमनं मलानां च पृथक् पृथक् ॥ ४१ ॥ कुतो वायं प्रश्वसिति उच्छ्वसित्यपि
वापुनः ॥ कंच देशमधिष्ठायतिष्ठत्यात्मा यमात्मनि ॥ ४२ ॥ जीवः कथं ब्रह्मति च चेष्टमानः कलेवरं ॥ किं वर्णं कीदृशं चैव निवेशयति वैपुनः ॥ ४३ ॥ याथातथ्येन
भगवन् वक्तुमर्हसि मे नघ ॥ इति संपरिपृष्टो ह तेन विप्रेण माधव ॥ ४४ ॥ प्रत्यब्रुवं महाबाहो यथाश्रुतमरिंदम ॥ यथास्वकोष्ठे प्रक्षिप्य भांडं भांडमना भवेत् ॥ ४५ ॥
तथास्वकाये प्रक्षिप्य मनो द्वारैरनिश्चलैः ॥ आत्मानं तत्र मार्गे तत्र प्रमादं परिवर्जयेत् ॥ ४६ ॥ एवं स ततमुद्युक्तः प्रीतात्मानं चिरादिव ॥ आसादयति तद्ब्रह्म यद्ब्रह्मा
स्यात्यधानवित् ॥ ४७ ॥ न त्वसौ चक्षुषा ग्राह्यो न च सर्वैरपीन्द्रियैः ॥ मनसैव प्रदीपेन महानात्मा प्रहस्यते ॥ ४८ ॥

चरुदयस्य नाढ्य इति श्रूयमाणं नाडीमार्गं तत्तल्लोकगलुपयोगि ॥ ३७ ॥ मेधावीदंतादिशब्दैः पारोक्ष्येणोक्तमर्थं ज्ञातवान् ॥ ३८ ॥ पंचस्वर्थेषु आद्यं विवृत्य पृच्छति त्रिभिः भुक्तं भुक्तमिति ॥ ३९ ॥ ४० ॥
॥ ४१ ॥ द्वितीयमर्द्धेन कुतो वेति तृतीययोगानुपकारित्वा दपृष्ठाचतुर्थमेव पृच्छति कंचेति ॥ ४२ ॥ पंचमं पृच्छति जीवइति कथं जीवो नाडीमार्गेः सूक्ष्मं कलेवं बहति किं वर्णावातेनाडीमार्गः तैश्च कीदृशं पु
नर्षुः प्राप्यमिति प्रश्नार्थः एतेषां मध्ये आद्ययोर्विवरणार्था ब्राह्मणगीता इतरयोर्गुरुशिष्यसंवादः प्राधान्येन अन्यतुतत्रतंत्रोपसर्जनत्वेन प्रतिपाद्यतइति विभागः ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ कोष्ठे धान्यगृहे भांडं गृहोपस्क
रं निक्षिप्तं यथा गृहं प्रविष्टो विविष्य जानाति ॥ ४५ ॥ एवं स्वकाये देहांतर्मेनः प्रक्षिप्य अग्निश्चलैः अनिश्चरिद्विर्गैरिद्विधैः सर्वद्वाराणि संयम्य मनो हृदि निरुध्य चेति स्मृत्यैः त्वया यत्पृष्टं तद्वत्सुयोगबलेन ज्ञेयमित्यर्थः
॥ ४६ ॥ एतदेवोपादायति एवमिति प्रधानविव्यक्तति बिस्सर्बविकारविग्रहवति विकाराणां भक्त्यैरन्यत्वादिति ॥ ४७ ॥ ४८ ॥